

УДК 069.5:004.031.42

DOI: 10.31866/2617-7943.1.2018.147560

Тетяна Березнюк,

аспірант,

Київський національний університет

культури і мистецтв,

tetiana.berezniuk@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1032-8291>

ОСОБЛИВОСТІ ТА СПЕЦИФІКА ПОБУДОВИ ІНТЕРАКТИВНИХ МУЗЕЙНИХ ЕКСПОЗИЦІЙ

Мета роботи. Одним із важливих напрямків діяльності музею є експозиційна робота. Її суть полягає у представленні і репрезентації музейних предметів, які в свою чергу покликані виконувати соціально-просвітницьку та культурну функції. Стаття присвячена аналізу експозиційної діяльності музеїв та визначенню специфіку впровадження інтерактивних технологій в музейну практику.

Методологія дослідження. Під час дослідження було використано метод аналізу та синтезу. На прикладі аналізу інтерактивних експозиційних рішень трьох європейських музеїв було розроблено і запропоновано інноваційні методи побудови музейної експозиції. Метод синтезу дозволив розглянути інтерактивну музейну експозицію у її цілісності, у єдиному зв'язку її частин і обґрунтувати її значення та роль у сучасному культурному просторі загалом. **Наукова новизна** результатів полягає у розкритті специфіки експозиційної діяльності музеїв на основі аналізу музейних експозицій провідних музеїв Польщі. У роботі обґрунтовано необхідність використання інтерактивних технологій у формуванні музейного простору сучасної України. **Висновки.** Проаналізовано характерні риси інтерактивної музейної експозиції як складової частини музейного простору; запропоновано основні моделі інтерактивних технологій, які можна використовувати при розробці експозиційних рішень; проаналізовані основні фактори впливу на розвиток та удосконалення сучасної музейної експозиції.

Ключові слова: експозиційна діяльність, інтерактивна експозиція, інтерактивні технології, інтерактивний стіл, інтерактивна панель, інтерактивний екран.

Вступ. Сучасний музей перестає нині бути звичайним місцем збереження предметів, їх експонування, дослідження чи просто зберігання. Його роль і значення значно розширюється. Сучасний музей – це своєрідний комунікаційний майданчик, в якому відбувається специфічний процес комунікації – відвідувача з екскурсоводом, відвідувача з експонатами, відвідувачів між собою. На нашу думку, для забезпечення максимально якісного процесу комунікації музей крім традиційних засобів комунікації – екскурсій, лекцій, семінарів, відеофільмів – повинен використовувати сучасні комунікаційні канали. Одним з різновидів таких комунікаційних каналів є *інтерактивні музейні експозиції*.

Впровадження мультимедійних та інтерактивних технологій в музейний простір – тема, яка все більше набирає популярність, і як будь-яка галузь, що розвивається, має ряд дискусійних питань. В цьому і полягає актуальність даної тематики. Грунтовні дослідження в цьому напрямку здійснили Н. Брижаченко (2013), І. Нікітіна (2013), Р. Маньковська (2013), О. Шликова (2003). Спробуємо проаналізувати та обґрунтувати необхідність використання медійних технологій та інтерактивних експозицій в сучасному музейному просторі. Як відомо, культуру XXI століття називають «віртуальною» або «аудіовізуальною». Розглядаючи музей з точки зору культурологічної науки, ми можемо застосувати цей термін і до сучасного музею. Нині завдяки використанню мультимедійних технологій, смартфонів та персональних комп'ютерів не обов'язково відвідувати виставки творів мистецтва, аукціони, арт-ярмарки та ін. Твори мистецтва можна споглядати, використовуючи міжнародні світові інтернет-портали (EUROPEANA, Smart history тощо). Саме вони дозволяють переглянути колекції та культурне надбання всіх музеїв світу. Тому, розглядаючи традиційну музейну експозицію сучасному відвідувачу, на нашу думку, часто доводиться стикатися з проблемою «інформаційної самотності» в музеї. Якщо відвідувач не отримує інформацію, яка його цікавить одразу, згодом він забуває про неї і таким чином отримує не зовсім якісний музейний продукт чи музейну послугу. Проте в музей приходять не тільки за інформацією, а й за справжністю та атмосферою. Крім створення «зон занурення» не варто забувати про такий важливий засіб донесення інформації, як аудіо інсталяції тривимірних музейних предметів. Це не тільки звичні аудіогіди, а й стаціонарні аудіо-навушники поруч з вітриною або з об'єктом, завдяки яким відвідувач опиняється в певній епосі чи темі.

Спробуємо розглянути найпопулярніші мультимедійні засоби комунікації на прикладі інтерактивних експозицій провідних музеїв Польщі та обґрунтувати необхідність їх використання та значення у формуванні музейного простору сучасної України. Одним з таких засобів є інтерактивний стіл – міні-мультимедійний центр, який дозволяє взаємодіяти одночасно кільком інтерактивним додаткам та здійснювати процес комунікації одночасно кільком відвідувачам. Актуальні інтерактивні додатки для музеїв – мозаїки у вигляді монет чи банкнот; розміщення монет у порядку їх виникнення та історичного розвитку. Вони

Рис. 1. Інтерактивний стіл

допоможуть звернути увагу відвідувачів на особливості та деталі предметів, що експонуються. Нахилена конструкція ідеально підходить для виставок, музейних екскурсій та інсталяцій.

Так, після реконструкції та оновлення музейної експозиції Національний музей у Варшаві (Muzeum Narodowe w Warszawie) широко використовує інтерактивні столи та підібрані за тематикою інтерактивні додатки. Сьогодні його відвідувачі мають змогу складати мозаїку візантійської фрески XIII століття та в такий спосіб вивчати деталі образів святих, розглянути і порівняти техніку малюнків та ін. Національний музей у Варшаві був заснований ще в 1862 році. Як провідний музей міста Варшави він складався з колекцій ряду інших музеїв і організацій, поступово охопивши твори різних видів і жанрів мистецтва. Сьогодні у ньому зберігається понад 780 000 експонатів. Це колекції стародавнього і середньовічного мистецтва, картини польських та іноземних художників, колекції ювелірних виробів, східних мистецтв, сучасного польського мистецтва, польського та європейського декоративного мистецтва, а також багато тимчасових виставок (Muzeum Narodowe w Warszawie).

Рис. 2. Інтерактивний екран

Як засвідчує досвід, інтерактивний екран розширює можливості презентацій; підвищує ефективність взаємодії з аудиторією. Управління здійснюється, як правило, дотиком пальця до екрану. Чутлива поверхня дисплея негайно реагує і передає дані керуючої програми, яка відображає на екрані відповідний розділ або тему. Таким чином, відвідувач сам може керувати інформаційним потоком, вибираючи цікаві теми або розділи

експозиції. З іншої сторони інтерактивний екран може містити наочні матеріали у вигляді електронних 3D фото-об'єктів. Це допомагає зробити екскурсію максимально якісною, доступною та зрозумілою для широкого кола відвідувачів.

Прикладом таких інтерактивних рішень слугує експозиція Археологічного музею м. Познань (Польща). Завдяки інтерактивному екрану можна в деталях ознайомитися з великою кількістю експонатів, дізнатися про їх історію та функціонування, а також познайомитися з віртуальними експонатами, які не представлені в експозиції або втрачені за певних причин. (У музеї також можна скласти пазли музейних предметів експозицій, відповісти на запитання візуальної фото-анкети, переодягнутися в костюм певної епохи і навіть полежати на 1 поверсі на м'яких куточках дитячого простору).

І нарешті, інтерактивна панель або фліпчарт XXI століття – магнітно-маркетна дошка, яка використовується для проведення лекцій, семінарів та івент заходів. Вона ідеально підходить для проведення лекцій, семінарів, тренінгів. На інтерактивній панелі розташований QR-код, який дозволяє за допомогою смартфона відображати та зберігати інформацію та переносити її на персональний комп'ютер. В цьому випадку відпадає необхідність відволікатися на необхідні записи та нотатки.

В умовах активного розвитку світових комунікаційних процесів сьогодні на перший план діяльності музеїв виходить необхідність презентувати спадщину на національному та на світовому рівнях. Експозиційна та виставкова діяльність є однією з найдинамічніших інструментів не лише музейної сфери. До прикладу, найпопулярнішим економічним трендом сьогодні вважається проведення різноманітних виставок та ярмарок, які покликані популяризувати предмети, що виставляються, пропагандувати певну ідею, сприяти науково-технічному та технологічному оновленню. Не винятком є і сучасний музей. Сьогодні він намагається заявити про себе, відкрити двері для якомога більшого кола відвідувачів.

Створення та побудова музейної експозиції процес складний та багатоступеневий. Нерідко проектування експозиції об'єднує фахівців різного профілю: музеологів, архітекторів, художників, дизайнерів, психологів, консультантів з певного виду проблематики. Це дозволяє створити якісно-новий продукт, зробити експозицію зрозумілою, цікавою та доступною для усіх типів музейної аудиторії.

Рис. 3. Інтерактивна панель

Музейна виставка – це своєрідна музейна експозиція, яка створена на нетривалий час. Вона дає змогу музеям демонструвати наявні колекції пам'яток історії та культури, а також демонструвати предмети із інших (в т.ч. зарубіжних) музеїв та із приватних зібрань. Музейні виставки є комплексом, що вимагає часу, енергії та професійності багатьох людей. Сьогодні музеї розуміють, що ефективне планування, менеджмент ресурсів, дослідження та інтерпретація, збереження колекцій, маркетинг, мерчандайзинг, дизайн та виготовлення, публічні програми, публікації і фандрайзинг все це вносить свою частку в місію музею. Виставка є успішною коли вона інтелектуально та емоційно заангажує своїх відвідувачів.

Сьогодні характер культурної комунікації змінився, активно розвиваються засоби візуальної комунікації, пов'язаної з розвитком електронних засобів масової інформації та медіа технологій. Тому це дає нам змогу говорити про потребу більш широкої інтеграції візуальних засобів в традиційну музейну практику. Крім того при загальній інформаційній завантаженості суспільства, яскрава подача інформації про експонат у вигляді авторських інсталяцій із застосуванням мультимедіа технологій дозволить створити специфічну «музейну атмосферу» та створити «ефект занурення» в ту чи іншу епоху. Проте застосування технічних засобів лише як самоцілі, а не як засобу формування сучасного музейного простору може призвести до відволікання та зниження уваги відвідувача до музейного предмета. Це питання, на нашу думку, потребує більш детального вивчення та обґрунтування.

Висновки. Стаття присвячена актуальній проблемі впровадження інтерактивних технологій в експозиційну музейну практику та визначення факторів впливу на формування та створення нових мультимедійних музейних експозицій. Під час дослідження були успішно виявлені й охарактеризовані основні моделі інтерактивних технологій, які можна використовувати при розробці експозиційних рішень. На прикладі аналізу інтерактивних експозиційних рішень трьох європейських музеїв було розроблено і запропоновано інноваційні методи побудови музейної експозиції.

Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку розширеного кола моделей інтерактивних технологій та мультимедійних засобів, які можна використовувати при побудові інтерактивної музейної експозиції; інших факторів впливу на формування сучасного музейного простору.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Аскрин. (б.г.). Интерактивные и мультимедийные технологии в музее. Взято из <http://www.ascreeen.ru/projects/type/more.php?id=32>.
- Брижаченко, Н.С. (2013). Класифікація музейно-експозиційних просторів, організованих за допомогою використання інтерактивних технологій. *Вісник*

Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Серія: Мистецтвознавство. Архітектура, 3, 62-67.

- Маньковська, Р.В. (2013). Новітні технології у формуванні сучасного музейного простору: досвід та перспективи. *Питання історії науки і техніки*, 2, 78-80.
- Нікітіна, І. (2013). Музейний простір та новітні технології: співдружність та протиріччя (з досвіду НМГО і ВС). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Культурологія. Острог, 13, 83-87.
- Сапанжа, О.С. (2007). *Основы музейной коммуникации*. Санкт-Петербург.
- Шлыкова, О.В. (2003). *Феномен мультимедиа: технологии эпохи электронной культуры*. Москва: МГУКИ.
- Muzeum Narodowe w Warszawie. (n.d). Retrieved from <http://www.mnw.art.pl/>.

REFERENCES

- Ascreen. (n.d). Interaktivnye i mul'timedijnye tehnologii v muzee [Interactive and multimedia technologies in the museum]. Retrieved from <http://www.ascreen.ru/projects/type/more.php?id=32> [in Russian].
- Bryzhachenko, N.S. (2013). Klyasyfikatsiia muzeino-ekspozitsiinykh prostoriv, orhanizovanykh za dopomohoiu vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii [Classification of museum and exposition spaces, organized using the use of interactive technologies]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dizainu i mystetstv. Serii: Mystetstvoznnavstvo. Arkhitektura*, 3, 62-67 [in Ukrainian].
- Mankovska, R.V. (2013). Novitni tekhnolohii u formuvanni suchanoho muzeinoho prostoru: dosvid ta perspektyvy [The latest technology in the formation of a mundane museum space: experience and perspectives]. *Pytannia istorii nauky i tekhniky*, 2, 78-80 [in Ukrainian].
- Muzeum Narodowe w Warszawie [National Museum in Warsaw]. (n.d). Retrieved from <http://www.mnw.art.pl/> [in Polish].
- Nikitina, I. (2013). Muzeinyi prostir ta novitni tekhnolohii: spivdruzhnist ta protyrichchia (z dosvidu NMHO i VS) [Museum space and the latest technologies: commonwealth and controversy (from the experience of NMHS and the VS)]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Serii: Kulturolohiia, 13, 83-87 [in Ukrainian].
- Sapanzha, O.S. (2007). *Osnovy muzejnoj kommunikacii* [Basics of museum communication]. St. Petersburg [in Russian].
- Shlykova, O.V. (2003). *Fenomen mul'timedia: tehnologii jepohi jelektronnoj kul'tury* [The Phenomenon of Multimedia: e-culture technology]. Moscow: MGUKI [in Russian].

UDC 069.5:004.031.42

Tetiana Berezniuk,*Postgraduate student,
Kyiv National University
of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine
tetiana.berezniuk@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1032-8291>*

FEATURES AND SPECIFICITY OF INTERACTIVE MUSEUM EXPOSITIONS FORMATION

The aim of the article is exposition work, which is one of the main directions in museum activity. Its base deals with presentation and representation of museum objects, which must execute social, educational and cultural functions. The article is devoted to analysis of exposition activity in museums and definition of implementation specificity of interactive technologies in museum practice. **Methodology of the research** consists in the method of analysis and synthesis. The innovative methods of museum exposition formation were designed and offered on example of analysis of interactive exposition resolves in the three European museums. The method of synthesis allowed to study an interactive exposition in generally, in unified communication of its issues and to justify its meaning and role in contemporary cultural space in generally. **Scientific novelty of the research** deals with revelation of the exposition museum activity specificity that is based on the analysis of museum expositions in leading museums in Poland. The necessity of using of interactive technologies in formation of museum space in contemporary Ukraine has been justified in the research. **Conclusion.** There have been analyzed characteristic features of interactive museum exposition as the composite part of museum space; there have been suggested the main models of interactive technologies, which can be used in developing of exposition resolves; there have been analyzed the main factors of influence on development and perfection of contemporary museum exposition.

Key words: exposition activity, interactivity exposition, interactive technologies, interactive table, interactive panel, interactive screen.

УДК 069.5:004.031.42

Татьяна Березнюк,
аспірант,
Київський національний університет
культури і мистецтв
Київ, Україна
tetiana.berezniuk@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1032-8291>

ОСОБЕННОСТИ И СПЕЦИФИКА ПОСТРОЕНИЯ ИНТЕРАКТИВНЫХ МУЗЕЙНЫХ ЭКСПОЗИЦИЙ

Цель работы. Одним из важных направлений деятельности музея является экспозиционная работа. Ее суть заключается в представлении и репрезентации музейных предметов, которые в свою очередь призваны выполнять социально-просветительскую и культурную функции. Статья посвящена анализу экспозиционной деятельности музеев и определению специфику внедрения интерактивных технологий в музейную практику. **Методология исследования.** В ходе исследования был использован метод анализа и синтеза. На примере анализа интерактивных экспозиционных решений трех европейских музеев был разработан и предложен инновационные методы построения музейной экспозиции. Метод синтеза позволил рассмотреть интерактивную музейную экспозицию в ее целостности, в единой связи ее частей и обосновать ее значение и роль в современном культурном пространстве в целом. **Научная новизна** заключается в раскрытии специфики экспозиционной деятельности музеев на основе анализа музейных экспозиций ведущих музеев Польши. В работе обоснована необходимость использования интерактивных технологий в формировании музейного пространства современной Украины. **Выводы.** Проанализированы характерные черты интерактивной музейной экспозиции как составной части музейного пространства; предложены основные модели интерактивных технологий, которые можно использовать при разработке экспозиционных решений; проанализированы основные факторы влияния на развитие и совершенствование современной музейной экспозиции.

Ключевые слова: экспозиционная деятельность, интерактивная экспозиция, интерактивные технологии, интерактивный стол, интерактивная панель, интерактивный экран.